

Onderlegger voor lokale werkgroepen GALA-doelen ('Galaproduct 1')

Een gezonde fysieke leefomgeving die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten

---

Relatie met gezondheid

Subdoel gezonde leefomgeving

Een [gezonde leefomgeving](#) is een leefomgeving die als prettig wordt ervaren, die uitnodigt tot gezond gedrag en waar de druk op de gezondheid zo laag mogelijk is.

- Een [groene omgeving](#) nodigt uit tot bewegen en ontspannen, en draagt daarom bij aan vermindering van overgewicht, diabetes type 2, hart- en vaatziekten en dementie.
- Een gezonde voedselomgeving is een fysieke en sociale omgeving waarin de keuze bijna automatisch op de gezonde keuze valt. Daarin is weinig blootstelling aan ongezonde verleidingen zoals ongezond voedsel.
- Een gezonde omgeving stimuleert gezonde mobiliteit zoals lopen, fietsen en het gebruik van openbaar vervoer, en heeft een positief effect op de fysieke en mentale gezondheid én op de milieukwaliteit.
- Bewegen is een middel om de lichamelijke en geestelijke gezondheid en welzijn te verbeteren en stress kwijt te raken.
- Een prettige openbare ruimte draagt bij aan veiligheidsgevoel, sociale cohesie en stimuleert ontmoeting.

Subdoel klimaatverandering

Klimaatverandering heeft naar verwachting meerdere gevolgen voor de volksgezondheid. Het gaat dan om directe en indirecte gevolgen van meer hitte, meer droogte, vaker extreem weer en een stijging van de zeespiegel. Gevolgen voor de gezondheid van klimaatverandering zijn bijvoorbeeld hittestress, veranderingen in infectieziektenrisico's, toename van allergieën, en extra druk op de mentale gezondheid.

Toekomstverwachting

Naar verwachting zal de omgeving steeds beweegvriendelijker worden o.a. door de groeiende aandacht voor gezonde leefstijl en het meer zichtbaar worden van sport en bewegen in openbare ruimten (bijv. beweegtuinten). Recreatie, ontspanning, vermaak en sport verweven steeds meer met elkaar. Ook vanuit milieuoogpunt is er toenemende aandacht voor het bevorderen van fietsen, lopen en wandelen [[RIVM](#)]. Het verbeteren van de kwaliteit van de wandelinfrastructuur in met name de stadsrandzones kan bijdragen aan een verdere impuls [[stichting Wandelnet](#)].

Het vergroenen van de omgeving kan lichaamsbeweging en andere (positieve) gezondheidseffecten, zowel fysiek als mentaal, verder stimuleren en de negatieve effecten van klimaatverandering mee opvangen (o.a. hittestress) [[RIVM](#)]. Vergroening van steden en dichtbebouwde gebieden zal echter onder druk komen te staan door de bevolkingsgroei en daarbij komende druk op de vrije ruimte. Perifere gebieden zullen verder leeglopen waardoor voorzieningen verdwijnen en de bereikbaarheid per fiets of te voet afneemt. In buitengebieden zal groen verder toenemen [[RIVM](#)].

Tot 2030 zal in heel Nederland naar verwachting de dalende trend luchtverontreinigende stoffen doorzetten. Bij uitvoering van alle rijksmaatregelen en decentrale plannen zal dit gemiddeld bijna 50% gezondheidswinst opleveren [[RIVM](#)]. Het is dus belangrijk dat milieunormen opgenomen blijven worden in de gemeentelijke omgevingsplannen en dat gezondheid expliciet mee wordt genomen in (lokale) afwegingen over onder meer mobiliteit, ruimte woningen en klimaat.

Aandachtspunten voor integraal beleid

In het GALA worden gemeenten gevraagd het [position paper](#) 'Samenwerken aan de gezonde leefomgeving' (VNG) als uitgangspunt te nemen. Hierin staan de volgende uitgangspunten:

1. Gezonde leefomgeving vraagt om een langetermijnvisie
2. Gezonde leefomgeving is een integrerende opgave
3. Gezondheidsbescherming én gezondheidsbevordering
4. De gezonde leefomgeving is een ontwerpogave
5. Gezondheid afwegen bij keuzes in de fysieke leefomgeving
6. Participatie is de kern van onze aanpak
7. Urgente problemen worden als eerste aangepakt
8. Meekoppelkansen: werk met werk maken
9. Bewezen succesverhalen inzetten: praktijkkennis en praktijkonderzoek
10. Gezondheid als zachte waarde in positie brengen tegenover harde waarde

In dit position paper beschouwt de VNG het thema gezonde leefomgeving als een 'satéprikker' die dwars door alle (bestaande) opgaven in andere beleidsdomeinen heen gaat.

Op welke manier bijdragen aan het verkleinen van gezondheidsverschillen

[GALA document](#): Extra aandacht moet er zijn voor gebieden waar verschillende gezondheidsdreigingen stapelen. We willen de slechtste omgevingen verbeteren (eventueel ten koste van andere maatschappelijke belangen) en overal de ruimtelijke keuzes optimaliseren voor een gezonde leefstijl (zie ook de ambities in de Landelijke nota gezondheidsbeleid).

De plek waar je wieg staat, is letterlijk van invloed op de latere gezondheid van mensen. Er zijn grote verschillen tussen wijken en gebieden in de mate waarin de omgeving de gezondheid van mensen stimuleert of juist belemmert. Denk daarbij aan zaken als luchtkwaliteit, het binnenmilieu (bijvoorbeeld vocht en schimmels in huis), onveiligheid, geluidsoverlast of gebrek aan bepaalde voorzieningen. Veel van deze ongunstige factoren komen vaker voor in kwetsbare wijken, dan in welvarende wijken. Daarnaast is onder inwoners in deze wijken vaak sprake van een stapeling aan factoren die de gezondheid negatief beïnvloeden. Dit leidt over het algemeen tot meer langdurige stress met grote gevolgen voor de gezondheid en tot meer ongezonde 'keuzes' (denk aan roken, weinig bewegen, ongezonder eten).

Extra aandachtspunt is dat een kwetsbare wijk een groot verloop kan hebben; sociale stijgers verlaten veelal de wijk. Voor hen komen in de wijk nieuwe personen in kwetsbare situaties terug. Aanpakken in kwetsbare wijken blijken mede daarom doorlopend nodig te zijn: een aanpak is zelden 'klaar'. Daarom is het belangrijk inwoners te betrekken bij de inrichting van de wijk.

[Instrumenten wijkgezondheidsprofiel | Loketgezondleven.nl](#) en [Platform31 | kennis en netwerk voor stad en regio - Gezonde leefomgeving in kwetsbare wijken](#)

Inspiratie voor (regionale) interventies / (proces) aanpak

Voorbeelden

Zie voor een brede verzameling van goede interventies en voorbeelden uit het land:

[Verhalen uit de praktijk | Gezonde Leefomgeving](#)

Gezondheid in de omgevingsvisie

Het is belangrijk om gezondheid en gezonde leefomgeving te verankeren in de gemeentelijke omgevingsvisie. GGD-en hebben hiervoor [kernwaarden gezonde leefomgeving](#), en deze ook doorvertaald naar [planregels voor een gezonde leefomgeving](#). Cijfers over de kernwaarden gezonde leefomgeving staan in de Brabantse Omgevings Scan [BrOS](#).

Voorbeelden van Omgevingsvisies in de regio Zuidoost Brabant;

- o Omgevingsvisie Helmond [20230201 Samenvatting Omgevingsvisie online.pdf \(helmond.nl\)](#)
- o Omgevingsvisie Nuenen [Homepage | Omgevingsvisie Nuenen \(ireporting.nl\)](#)

Gezond gedrag bevorderen door leefomgeving gezond in te richten

Er zijn veel websites met goede voorbeelden beschikbaar om gezond gedrag te bevorderen. Algemene websites met veel voorbeelden:

- o Mentale gezondheid verbeteren door in te zetten op een gezonde leefomgeving; [Integrale aanpak mentale gezondheid | Loketgezondleven.nl](#)
- o Gezonde voedselomgeving en beweegvriendelijke omgeving stimuleren; [Integrale aanpak van overgewicht | Loketgezondleven.nl](#)
- o Tools, hulpmiddelen en kaders voor beweegvriendelijke omgeving; [Een integrale aanpak van sport en bewegen | Loketgezondleven.nl](#)
- o Stimuleren van een rookvrije omgeving; [Roken tegengaan door in te zetten op een gezonde leefomgeving](#)
- o Ruimtelijk ontwerpen met aandacht voor positieve gezondheid: [De-omgeving-als-leefstijlcoach.pdf \(iph.nl\)](#)

- Groene schoolpleinen [Instrumenten wijkgezondheidsprofiel | Locketgezondleven.nl](#)

Enkele voorbeelden uitgelicht:

- Gezonde Buurten (IVN) – gestart in Eindhoven [Onze aanpak - Gezonde Buurten \(ivn.nl\)](#)
- Groene schoolpleinen en ruimte voor natuur voor kinderen [Springzaad: meer ruimte voor natuur en kinderen - Springzaad](#)

Gezonde leefomgeving en klimaatadaptatie

- Inspiratie per thema: [Klimaat en gezondheid | RIVM](#)
- Lokaal hitteplan vaststellen [RVO | Klimaatadaptatie - Menukaart Hitte](#)

Burgerinitiatieven

- Van verstening naar vergroening; [Steenbreek](#);
- Planten redden van de sloop; [Struikrovers](#);

Partners

- Gemeente
- Woningbouwcorporaties
- Architectenbureaus
- Waterschappen
- Veiligheidsregio
- IVN
- Inwoners
- GGD
- Maatschappelijk werk
- Zorginstellingen

Beoogd resultaat (lokaal)

Te bepalen met gemeente

Beoogd resultaat (regionaal)

Te bepalen in regionale proces met alle gemeenten en partijen samen.

Beoogd resultaat (GALA document januari 2023)

Subdoel gezonde leefomgeving

- Bij besluitvorming over de fysieke leefomgeving (zoals in omgevingsplannen of omgevingsprogramma's) wordt gezondheidskennis toegepast. Die kennis gaat over gezondheidsbevordering (bijv. uitnodigen tot bewegen en ontmoeten) én over gezondheidsbescherming (bijv. bescherming geluid- en luchtkwaliteit).

Subdoel klimaatverandering

- VWS en gemeenten zetten in op meer kennis en maatregelen om (kwetsbare) mensen zo goed mogelijk te beschermen tegen hitte, allergieën, infectieziekten en uv-straling.

Zie voor de acties die van gemeente verwacht worden [GALA document](#)

Valkenswaard – Cijfers GALA-thema 'Gezonde fysieke leefomgeving'

> Fysieke leefomgeving

Het [RIVM](#) geeft de volgende definitie voor een gezonde leefomgeving: "Een gezonde leefomgeving is een leefomgeving die als prettig wordt ervaren, die uitnodigt tot gezond gedrag en waar de druk op de gezondheid zo laag mogelijk is." Onder gezond gedrag valt onder andere bewegen en ontmoeten. Een aantrekkelijke buurt kan hiertoe uitnodigen.

Toelichting

Buurtbeleving

Van de volwassenen (18+) in Valkenswaard vindt 80% de eigen buurt aantrekkelijk om in te bewegen. Dit aandeel is vergelijkbaar met dat in de regio Zuidoost-Brabant, waar 81% van de volwassenen dit vindt. De gemeente scoort ook op de belevingsaspecten van de fysieke inrichting van de buurt, zoals de aanwezigheid van voldoende groen, rustige plekken en ontmoetingsplekken buiten, vergelijkbaar met de regio.

Ongeveer één op de zeven volwassenen (14%) is bezorgd over de invloed van de woonomgeving op de gezondheid. Dit aandeel ligt duidelijk lager dan in de regio gemiddeld (20%). In Valkenswaard is wonen in een drukke straat de milieubron waar inwoners het meest bezorgd over zijn. In de gemeente zijn in vergelijking met de regio relatief weinig inwoners bezorgd over het vliegveld. Ook ervaart men minder geluidhinder van verkeer op wegen waar men harder dan 50 km/uur mag, dan in de regio. [[VM](#), [OM](#)]

De Leefbaarometer

Dit instrument zegt iets over de leefbaarheid in een gemeente, zowel de algemene waardering hiervoor als de relatieve leefbaarheid ten opzichte van het gemiddelde in Nederland. In Valkenswaard waardeert men de leefbaarheid als 'goed'. Dit is een gemiddelde score ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De totaalscore van de Leefbaarometer is berekend met de deelscores op de indicatoren woningvoorraad, fysieke omgeving, voorzieningen, sociale samenhang en overlast en onveiligheid. Valkenswaard scoort op overlast en onveiligheid een kleine positieve afwijking van het landelijk gemiddelde. Voor het voorzieningenniveau scoort het echter een kleine negatieve afwijking. Op fysieke omgeving, woningvoorraad en sociale samenhang scoort Valkenswaard 'gemiddeld'. [[Leefbaarometer](#)]

Indicator	Doelgroep	Bron [#]	Jaar	Nederland	Zuidoost-Brabant	Valkenswaard
Buurt is aantrekkelijk om in te bewegen (%)	18+	GM	2020	-	81	80
Bezorgd over invloed van in de omgeving op de gezondheid (%)	18+	GM	2020	-	20	14
Leefbaarometerklasse (waardering woonomgeving)	Gemeente	Leefbaarometer	2020	-	-	goed
Totaalscore leefbaarometer (ten opzichte van gemiddelde in Nederland in 2018)	Gemeente	Leefbaarometer	2020	-	-	gemiddelde score
- Fysieke omgeving (deelscore leefbaarometer)	Gemeente	Leefbaarometer	2020	-	-	gemiddelde score

Indicator	Doelgroep	Bron [#]	Jaar	Nederland	Zuidoost-Brabant	Valkenswaard
- Voorzieningen (deelscore leefbaarometer)	Gemeente	Leefbaarometer	2020	-	-	kleine negatieve afwijking
- Overlast en onveiligheid (deelscore leefbaarometer)	Gemeente	Leefbaarometer	2020	-	-	kleine positieve afwijking

[#] Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen (GM)

Risicogroepen

Bij een 'gezonde leefomgeving' is vooral de buurt en het huis waarin men woont bepalend voor de mate waarin sprake is van gezondheidsrisico's. Buurten met woningen van slechte kwaliteit, een drukke stedelijke omgeving en veel milieubronnen die zorgen voor uitstoot of hinder in de directe omgeving zorgen voor een verhoogd risico op ongezondheid. In deze buurten wonen relatief vaak mensen met een lage sociaaleconomische status.

De Gezondheidsmonitor laat weinig verschillen zien in de risicobeleving van de fysieke leefomgeving tussen de deelgebieden van Valkenswaard. Er lijken wel verschillen te zijn op specifieke aspecten, maar die verschillen zijn niet statistisch significant en/of betreffen een heel klein deel van de inwoners. Zo ligt de ervaring van slaapverstoring door geluid in Borkel en Schacht lager dan in de twee andere deelgebieden. Echter komt in deze kern meer geurhinder voor door mest uitrijden en een vergister (met name voor 18-64 jarigen). Ook lijkt men daar iets meer bezorgd over veehouderij en akkerbouw/tuinbouw in de buurt. [VM, OM]

In de Leefbaarometer is te zien dat dorpsgemeenten vaak slechter scoren op voorzieningen maar beter scoren op de andere indicatoren (met name overlast en veiligheid) en daardoor een gunstigere relatieve totaalscore hebben dan stedelijke gemeenten. [[Leefbaarometer-a](#)]

Trends

Leefbaarheidssituatie

De Leefbaarheidssituatie in Valkenswaard was tussen 2008 en 2014 'ruim voldoende' en is sinds 2016 tot aan 2020 'goed'. [[Leefbaarometer Tabellen](#)]

Buurtbeleving

Het aandeel inwoners in Valkenswaard dat hun buurt niet aantrekkelijk vindt om in te bewegen is in de afgelopen jaren niet of weinig veranderd. Onder 18-64 jarigen lijkt er wel een lichte toename te zien, overeenkomstig de regionale trend, maar deze is niet statistisch significant. Ook voor de andere belevingsaspecten van de fysieke inrichting, zoals onvoldoende ontmoetingsplekken buiten en onvoldoende rustige plekken in de buurt, zien we nauwelijks verandering. Regionaal zien we sinds 2016 een toename in het aandeel inwoners (18+) dat vindt dat er onvoldoende plekken voor verkoeling in de buurt zijn. In Valkenswaard zien we een dergelijke trend ook onder de 18-64 jarigen, alhoewel deze niet statistisch significant is. [VM, OM]

Milieubronnen

De totale bezorgdheid over bronnen in de woonomgeving die de gezondheid kunnen schaden is in Valkenswaard in de periode 2016-2020 niet toegenomen. We zien sinds 2012 wel een toename bij 18-64 jarigen in de ervaren geluidhinder door verkeer op wegen waar je niet harder mag dan 50 km/uur en van brommers/scooters. Van bedrijven en industrie ervaart deze groep juist minder geluidhinder. Onder deze leeftijdsgroep zien we bovendien sinds 2012 (bijna) een verdubbeling van

het aandeel dat bezorgd is over infectieziekten die overdraagbaar zijn van dier op mens en over blootstelling aan fijnstof. Dit is in lijn met de regionale trend. Onder 65-plussers zien we deze ontwikkeling alleen voor de bezorgdheid over van dier op mens overdraagbare infectieziekten, maar deze is statistisch niet significant. De 18-64 jarigen in Valkenswaard volgen de lijn van de regio wat betreft de ten opzichte van 2012 verhoogde bezorgdheid in 2020 over blootstelling aan resistente bacteriën. [VM, OM]

Concluderend:

De woonomgeving en de leefbaarheid worden door veel inwoners van Valkenswaard al langere tijd positief ervaren. De gemeente scoort op veel belevingsaspecten van de fysieke inrichting van de buurt vergelijkbaar met het gemiddelde van Zuidoost-Brabant. Ten opzichte van het landelijk gemiddelde zien we in de Leefbaarometer een kleine negatieve afwijking voor het voorzieningenniveau. Uit de Gezondheidsmonitor blijkt verder dat relatief weinig inwoners van Valkenswaard bezorgd zijn over de invloed van de woonomgeving op de gezondheid.

Er zijn maar weinig en slechts kleine verschillen in de risicobeleving van de fysieke leefomgeving tussen de deelgebieden van Valkenswaard.

In de periode 2012-2016-2020 is de ervaring van geluidhinder van verkeer en van brommers/scooters onder 18-64 jarigen toegenomen. Ook zien we overeenkomstig de regionale trend dat meer 18-64 jarigen in 2020 in plekken voor verkoeling in de buurt lijken te missen. In lijn met de regionale trend bestaat er bovendien toenemende bezorgdheid over infectieziekten die overdraagbaar zijn van dier op mens en over blootstelling aan fijnstof en aan resistente bacteriën.

Update:

In het najaar van 2022 is de tussentijdse Coronagezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen (cGM) afgenomen. Ten opzichte van 2020 zien we regionaal dat het aandeel 18-64 jarigen en 65-plussers dat de buurt aantrekkelijk vindt om in te bewegen is toegenomen. Het aandeel 18-plussers dat bezorgd is over de invloed van milieubronnen in de omgeving op de gezondheid is echter toegenomen van 20% naar 27%.

In Valkenswaard lijkt er een toename in het aandeel 18-64 jarigen en 65-plussers dat de buurt aantrekkelijk vindt om in te bewegen (niet significant). Onder de 18-plussers is het aandeel volwassenen dat bezorgd is over de invloed van milieubronnen in de omgeving op de gezondheid toegenomen van 13% naar 21%.

Valkenswaard – Cijfers GALA-thema 'Gezonde fysieke leefomgeving'

> Klimaatverandering

Toelichting

Klimaatverandering zorgt voor gezondheidsproblemen als gevolg van: toenemende temperatuur, extreme weersomstandigheden, afname van luchtkwaliteit (broeikasgassen, fijnstof en ozon) en meer kans op infectieziekten. Dit kan leiden tot verergering van hart- en vaataandoeningen, luchtwegaandoeningen en allergie-gerelateerde aandoeningen. Onder andere de infectieziekten Lyme en Malaria zullen meer voorkomen. [[Gezonde Leefomgeving](#)]

Om de gezondheid te beschermen tegen toenemende hitte en UV-straling zijn aanpassingen in leefstijl en de leefomgeving nodig [[GALA](#)]. Voldoende beschutting (bomen), groen en water zorgen voor verkoeling op warme dagen en mensen kunnen zelf zorgen voor goede zonbescherming [[Milieucentraal](#)] [[Atlas Leefomgeving](#)].

Indicator	Doelgroep	Bron*	Jaar	Nederland	Zuidoost-Brabant	Valkenswaard
Buurt biedt voldoende verkoeling op warme dagen (%)	18-64 jaar	VM	2020	-	57	60
	65+	OM	2020	-	70	71
Buurt heeft voldoende groen (%)	18+	GM	2020	-	84	85
Buurt heeft voldoende water (%)	18+	GM	2020	-	59	56

*GM: Gezondheidsmonitor Volwassenen (VM) en Ouderen (OM).

Verkoeling in de buurt

In Valkenswaard vindt 60% van de 18-64 jarigen en 71% van de ouderen dat hun buurt voldoende verkoeling geeft op warme dagen. Een ruime meerderheid van de inwoners vindt dat er voldoende groen is in de buurt (85%), terwijl slechts 56% vindt dat er voldoende water is. Deze aantallen zijn vergelijkbaar met de regio Zuidoost-Brabant.

[[VM](#), [OM](#)]

Zonbescherming

Er zijn geen cijfers op regio- of gemeenteniveau over zonbescherming, wel is er op provinciaal niveau een panelonderzoek naar gedaan. Het panel is niet representatief voor alle inwoners in de regio, maar geeft wel een indicatie:

* Bijna 90% procent van de respondenten in Brabant gebruikt zonnebrandcrème, ook blijven veel mensen uit de zon of houden zij hun hoofd of huid bedekt.

Ondanks dit hoge percentage zijn er nog wel verbeterpunten:

* Relatief veel 65-plussers in Brabant gebruiken nooit zonnebrandcrème (bijna 1 op de 5).

* Minder dan de helft van de respondenten koopt jaarlijks nieuwe zonnebrandcrème (42%).

* 27% geeft aan zich na het buitenzwemmen niet opnieuw in te smeren.

[[Panelonderzoek zonbescherming](#)]

Risicogroepen

Kwetsbare groepen voor de gezondheidseffecten van klimaatverandering zijn kinderen, ouderen, chronisch zieken en mensen die in armoede leven. Ook mensen die in steden wonen (waaronder een relatief grote groep mensen met een lagere sociaaleconomische status) lopen meer risico dan mensen die in een omgeving met meer groen en water wonen (door het stedelijk 'hitte-eiland' effect). [[Gezonde Leefomgeving](#)]

Trends

Opwarming van de aarde

Regionaal is tussen 2016 en 2020 de groep 18-64 jarigen en 65-plussers die vindt dat de buurt onvoldoende verkoeling biedt op warme dagen met 4 procentpunten toegenomen. De cijfers voor 65-plussers in Valkenswaard lijken deze trend te volgen (niet significant) [[VM](#), [OM](#)].

Door de (wereldwijde) uitstoot van broeikasgassen warmt de aarde verder op. Volgens het [IPCC](#) wordt de 1,5° C temperatuurstijging ten opzichte van de temperatuur vóór de industrialisering al over tien jaar bereikt en zal de temperatuur tot ten minste 2050 blijven stijgen.

Als de broeikasgassen niet verminderen zal de zeespiegel voor de Nederlandse kust rond het jaar 2100 met 1,20 tot 2,00 meter gestegen zijn. Door de opwarming van de aarde krijgt Nederland in de toekomst te maken met langere hittegolven, langdurigere en extremere neerslag en meer droogte in het voorjaar [[KNMI](#)].

UV-belasting

Door internationale afspraken om de ozonlaag te beschermen lijkt de toename in jaarlijkse UV-belasting in Nederland in de komende jaren af te nemen [[RIVM](#)].

Verstening

Vrijwel alle 18-plussers in Zuidoost-Brabant (95%) en in Valkenswaard (95%) vinden een groene omgeving belangrijk, dit is tussen 2016 en 2020 niet veranderd [[Brabantscan](#)].

Meer groen in de woonomgeving kan bijdragen aan een betere mentale en fysieke gezondheid. Nederland is in Europa echter koploper op het gebied van de groei van het versteend oppervlak tussen 2000 en 2018 [[PBL](#)].

Concluderend: De klimaatverandering zal zonder drastisch ingrijpen wereldwijd in de toekomst voor meer gezondheidsproblemen gaan zorgen, met name bij kwetsbare groepen als kinderen, ouderen en chronische ziekten.

Update:

In het najaar van 2022 is de tussentijdse Coronagezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen (cGM) afgenomen. Ten opzichte van 2020 zien we regionaal een toename in het aandeel 18-64 jarigen dat vindt dat de buurt voldoende verkoeling biedt op warme dagen en voldoende water heeft. Het aandeel dat vindt dat de buurt voldoende groen heeft is gelijk gebleven. Bij de 65-plussers zien we een toename in het aandeel ouderen dat vindt dat buurt voldoende verkoeling biedt op warme dagen, voldoende groen heeft en voldoende water heeft.

In Valkenswaard lijkt er een toename in het aandeel 18-64 jarigen dat vindt dat de buurt voldoende verkoeling biedt op warme dagen en voldoende water heeft (niet significant). In het aandeel volwassen dat de buurt voldoende groen vindt hebben is geen verandering waargenomen. Onder de 65-plussers lijkt het aandeel ouderen dat vindt dat de buurt voldoende verkoeling biedt op warme dagen en voldoende groen heeft te zijn toegenomen (niet significant). Het aandeel ouderen dat vindt dat de buurt voldoende water heeft is gelijk gebleven.